

DE VRIJE STEM

Belgisch orgaan voor de provincie Antwerpen

Verschijnende gedurende de Duitsche Bezetting.

Bureelen en Redactie :
HOTEL DER PATRIOTTEN
Begijnenstraat, 42.

Onze welgemeende leuze is :
Noch Vlaming, noch Waal, maar Belg !
En eeuwig trouw aan ons Vorstenhuis !

Telegraphisch adres :
Kommandantur-Antwerpen-Mechelen
Met gratie ende privilegie.

De toestand in het bezette gedeelte van Noord-Frankrijk.

In de *Matin* doet Jean Monnier mededeelingen omtrent den toestand in het bezette gedeelte van Noord-Frankrijk, in het bijzonder van de streek van Lens en Douai.

Monnier, zoo deelt de *matin* mede, is professor aan de vrije faculteit van protestantsche theologie en een der vermaardste redenaars van de hervormde kerk. De oorlog had Monnier te Lens, waar hij vertoefde, overvallen. Bijna dertig maanden is hij in het bezette gebied geweest, eerst bij de gevechtlinie, later te Douai.

De Duitschers hebben Monnier eerst vergunning gegeven het bezette gebied te verlaten toen hij, ten gevolge van ontberingen en beproevingen, zwaar ziek geworden was.

Het beeld van den toestand, dien hij in Noord-Frankrijk beleefd heeft, is verschrikkelijk.

Het is een herhaling van reeds bekend geworden dingen.

Monnier noemt dien toestand in één woord sla vernij. De bevolking is overgeleverd aan de genade van het Duitsche leger, dat haar gebruikt naar zijn behoefte, haar behandelt naar het lust heeft. Van den rampzaligen toestand geeft Monnier tal van voorbeelden, en dan zegt hij :

Hoe treurig zulke feiten ook mogen zijn, daarop moet toch niet de nadruk gelegd worden. Het ergst is het stelsel zelf, een soort hydraulische pers om den wil te breken, om uit een volk de laatste hulpmiddelen te persen, eene geweldige machine, die men, al naar de behoefte van het oogenblik, meer of minder aanzet, die overal fonctionneert waar het leger doordringt, en waarvan het geknars aan hen, die het moeilijkst verstaan, duidelijk moest maken wat de Duitsche overheersching beteekent.

....Het is er om te doen, zegt Monnier verder, al

het mogelijke uit het arme volk te halen. Met de hulp van de Spaansch-Amerikaansche commissie, en dank zij de zeer ontwikkelde groententeelt, kan men leven.

Daarbij komt nog zwakke steun in den vorm van levensmiddelen uit iets minder beproefde streken. De gemeenten steunen flink. Gemeentelijke bons geven overvloedig papieren geld. De gedwongen koers, maar vooral het vertrouwen in de overwinning verzekeren hun waarde. Iedereen denkt : de Duitschers zullen terugbetalen, en men aanvaardt zonder knibbelen vreemde papiertjes.

De handel vermindert. Op het einde van 1916 was er geen leder meer, weinig ijzer- en koperwaren, bijna geen papier meer, enz. De nijverheid ligt stil, de moderne fabrieken zijn van hunne machines ontbloot, het materiaal van de suikerfabrieken is zorgvuldig naar Duitschland gezonden, en wat te oud is, wordt als oud ijzer meegenomen.

In de mijnen, die niet meer geëxploiteerd worden, zijn tot de geringste buizen meegenomen. Alles is verstoord, opdat na den vrede handel en nijverheid toch maar langen tijd zouden behoeven om er weer bovenop te komen.

Het zedelijk lijden is groot ; alles is gezegd over onze vrijheidsberooving, opgesloten als wij zijn in de stad en de onmiddellijke omgeving, ontbloot van correspondentie, behalve dan de korte, zoo zeldzame, zoo kleurloze briefjes van het Roode Kruis en de kaarten der kriegsgevangenen.

Wij voelen rond ons in de daden der overheid, in het optreden van het leger, in den toon van het dagblad, dat men ons toedeelde, de handige, hardnekkige poging om onzen moed te fnuiken. Voeg hier nog bij de bitterheid, onophoudelijk met de Feldgrauen te leven, die uit de loopgrachten terugkeeren, te midden zelfs van het vijandelijke leger, met het voorbijtrekken der regimenten.

Enkele malen is de keizer hier doorgekomen, en op de dagen van Lemberg en Warschau brachten

de klokken van St-Pieter de blijde hoodschap, die ons in het hart trof.

Het was, omgekeerd, het drama van Aeschylus — de Perzen — de wrange smart tegenover den trots van den overwinnaar.

N. R. C.

Friedberg's bedreiging reeds een voltrokken feit.

Het nummer 40 der Vrije Stem was nauwelijks uitgedeeld, of de Duitschers gaven reeds gevolg aan de bedreigingen tegen de neutralen. De woorden van Friedberg waren niet ijdel, en werden verwezenlijkt.

Gelijk hij voorspelde, zou, in een woord, heel de wereld getroffen worden, zonder onderscheid. Elk schip dat de aangeduide zone overschrijden zou, zal in den kabeljouwskelder terecht komen. De muzikanten gaan naar binnen, en het spektakel zal beginnen.

Eene enkele uitzondering, nochtans.

Het heeft zijne majesteit Willem II, keizer van Deutschland en koning van Pruissen, behaagd, Amerika te vergunnen, EENMAAL PER WEEK EEN AMERIKAANSCH SCHIP ONGEDEERD Falmouth te laten binnenloopen.

Als Wilson met zulke concessie niet opgezet is, is hij maar moeilijk tevreden te stellen. Wat blijft??

Dat de Duitschers, klein en groot, doordrongen zijn van hunne onoverwinbaarheid, is best mogelijk.

Anderen zijn echter niet zoo lichtgeloovig, en voor dezen zijn gazetartikels, grootspraak en veel bluf onvoldoende om zulke beweringen te doen gelden. Feiten zijn er noodig.

Von Hindenburg heeft ook eenmaal aan zijnen baas geseind, dat de Russen volkomen verslagen waren en niet meer bestonden. En sindsdien heeft hij van hen zooveel last ondervonden, dat hij dit pottken wel zou willen dekken, maar 't deksel is zoek geraakt.

Voor 's Kaisers geburtstag werd hem een pronkstuk beloofd. Men zou Verdun eventjes pakken, en daardoor den weg openen, rechtstreeks naar Parijs, reeds zoo lang betracht. Op een, twee drie, zou alles afgeloopen en de oorlog gedaan zijn. Gedurende zes maanden vochten de Duitschers dapper, maar van innemen kwam niets. Kort nadien vielen de Franschen aan, en hernamen op zes dagen, waar de moeffen zoo lang om gevochten hadden, en de poort naar Parijs bleef gesloten.

Woorden zijn geen oorden.

Ik zag Bernsdorff te Washington rondloopen als een bezeten katerken, overal aanbellend, zonder ergens binnengelaten te worden. Hij zou nog eene

laatste poging willen aanwenden tot behoud van den vrede. Hij zou het getal schepen willen verhooogen voor Falmouth, doch Lansing overhandigde hem een paspoort voor Berlin. Het walgde hem, met dergelijke persoonlijkheid nog langer te onderhandelen.

Het was afgeloopen.

In 1914 teekende de wereldberoemde Raemaeker een print, den Duitschen arend voorstellend, vliegend over de Nederlandsche, en laat er iets op vallen, dat niet van de poes is.

Heel Holland sprong recht van verontwaardiging, en op een weinig na ging men den kunstenaar te lijf. Kijk maar even goed, antwoordde Raemaeker, wij zullen elkaar later spreken.

Zijne teekening was eene voorzegging, en is tot op den huidigen dag waar gebleken. Wat is er geworden van al de schande, schade en oneer, door de moeffen aan Holland toegebracht? Protest op protest, het eene onderzoek na het andere, en op slot van rekening zag zuster Anna niets komen. Alles werd in den doofpot gestoken, en de « zakies » waren afgeloopen.

Zij die zoo verbitterd waren op Raemaeker, wat deden zij of hebben zij gedaan om de eer van hun land te verdedigen? Met hunne beleedigers dreven ze handel in 't groot, en wonnen hoopen goud, dat alles deed vergeven en vergeten.

Die straffelooze handelwijze der Duitschers ten opzichte van Nederland en der andere kleine volkeren heeft natuurlijk voor gevolg de verachting van al dat klein gepeupel, onmachtig om zich te verdedigen, en heeft ruimschoots bijgedragen tot dien kolossalen Duitschen hoogmoed en verwaandheid. Nu Amerika op gelijken voet gezet is met al de volkeren der wereld, nu Wilson een dringend beroep op al de niet oorlogvoerende landen doet, en hen aanzet hem te volgen en zich rond hem te scharen tot verdelging van het afschuwelijk monster, wat zal nu het antwoord zijn?

GAL.

GEDULD NOG!

Laat mij toe, geachte lezer, een oogenblik om uwe aandacht te verzoeken. Vrees niet, dat ik van deze droevige omstandigheden gebruik maken wil om gevoelens van haat te prikkelen en tweedracht te zaaien.

Mijne bedoeling is werken en immer werken om eendracht. Meer dan ooit is eendracht noodig, meer dan ooit zijn wij verplicht ons dichter bij elkander aan te sluiten om onze schoone vrijheid te herwinnen, en onze rechten te verdedigen.

O schoone vrijheid van voorheen, waarom zijt ge ons ontvloeden, waarom laat gij uwe kinderen onder

den looden zool van een overweldigend gebukt gaan, die alleen en uitsluitend handelt uit eigenbelang, en niets geeft om het Vlaamsche volk, Vlaamsche zeden, Vlaamsche kunst!

Gij ziet het wel, lichtgeloovige stamgenooten, en toch merkt men een zweem van twijfel in uw handelen. Stout is uw optreden, weliswaar, doch zeker zijt ge niet dat, wat gij verkregen hebt, op stevige grondvesten werd gebouwd. Zulk recht, door den vijand verkregen, is een waar ongeluk voor al wat Vlaamsch is.

Hoe wilt gij de trouw gebleven Vlamingen aan ons wettig staatsbestuur met u doen medewerken? Stevig vast is hunne gehechtheid aan vorst Staat en instellingen. En trouw blijven zij ook aan hunnen Vlaamschen aard, en willen en zullen enkel voldoening verkrijgen van hen die er toe gemachtigd zijn. Nooit van den vijand!

Wij betreuren uwe ondoordachte handelwijze. Uw misstap doet het schaamrood op de wangen gloeien! hij lijkt best op eene misdaad die eendracht fel schaadt, en nationale scheuring medebrengt. Foei! Wij zijn en blijven voorstanders der nationale eenheid! De scheuring, die de vijandelijke wolf bewerkt met uwe hulp, zullen wij uit al onze macht tegenwerken om te beletten, dat het Belgische lam zijne prooi worde.

De trouw gebleven Vlamingen zijn gelukkiglijk nog zeer talrijk, en wantrouwen met rede de vijandelijke belangstelling voor ons nationaal bestaan, 't is enkel een middel om ons des te beter te kunnen wurgen.

Vlaamshe vrienden! goede raadgevingen zijn u volstrekt noodig. Ja, de oogen dient gij waakzaam open te houden om het gevaar te mijden dat ons allen bedreigt. Wij moeten onze lichtgeloovige landgenooten de onheilen ontsluiëren die ons gevaarlijk zijn.

« Verdeelen om te heerschen » is bij den meedogenloozen overweldigend de taktiek, die hij voortdurend bezigt om zijn doelwit te bereiken. Daarom sticht hij de Vlaamsche Hoogeschool, daarom verbiedt hij de Fransche taal in alle omstandigheden. De lichtgeloovige bemiddelaars meenen goed en nuttig werk te hebben bewezen met het bekomen van een tijdelijk Vlaamsch recht. Zij hebben een verkeerd weg ingeslagen.

Wee hen, die betrouwen stellen in de geveinsde belangstelling van den vijand.

Wee hen die geloof slagen aan de schoone, holklinkende, oprecht schijnende woorden van de agenten van hem, die zelf op de staatstribune bekennen moest, eene groote onrechtvaardigheid en misstap tegenover België te hebben begaan, en geenszins berouw heeft over die politieke euveldeed.

O, de vijandelijke belangstelling kunnen wij klaar merken in het wegvoeren, zonder de minste oorlogsredenen, onzer Vlaamsche jongelingen, die ons

geknakt terug gegeven worden. Wat is de vijand ons Vlaamsche volk toch genegen, wat bekommert hij zich toch om ons bestaan en onze zelfstandigheid, wat behandelt hij ons toch vaderlijk; ziet maar eens hoe onze arme jongens lichamelijk gesteld zijn, hoe de vrees op hun aangezicht te lezen staat. Hunne slavengevangenschap was immers een hemel voor hen.

Zwijg, arme lichtgeloovige leiders der Vlaamsche beweging, door u op touw gezet, en dit onder vijandelijk gezag. Zwijg! Uw onbezonnen handelen doet aan onze edele Vlaamsche gevoelens het grootste kwaad. Men zoo haast zeggen dat gij de koord zachtjes aan toehaalt rond den hals van het Vlaamsche bestaan.

Uwe handelwijze heeft onverschilligheid gebaard bij een groot deel der u vroeger toegedane strijders, zij heeft twijfel voortgebracht in de harten van hen, die 't wel met onze wenschen meenden; haat oogst gij bij de overigen, omdat gij den steun aanvaardt van hem, die de Vlaamsche zelfstandigheid op 't gepaste oogenblik wel zal weten te doen eindigen!

Wij spreken hier niet over hen, die rechtstreeksche voordeelen genieten, of reeds agenten geworden zijn der Duitsche propaganda-verwaltung of centrale. Die tellen niet. De volgelingen dier agenten, ongeduldige landgenooten, zullen wel eens tot inkeer komen en hunne overhaasting betreuren.

Recht willen wij alleen van ons wettig Staatsbestuur, en gij ook, lieve lezeressen en beste lezers, zult na eenige overweging met ons zeker instemmen, omdat wij allen trouw zijn gebleven aan Vorst aan wetten en instellingen van ons zoo lief en vrij vaderland.

Geduld moet nog onze leuze blijven. Schept nog moed; het oogenblik nadert dat ons voldoening geven zal!

Weg met de veinzers en twiststokers die lichtgeloovigen met hen medesleepen, om eene beweging te beramen tegen ons staatsbestuur.

Geduld nog!

Wilhelm II wilde en bereidde reeds in 1908 de oorlog voor.

OPHEFMAKENDE REDEVOERING VAN DEN KAISER MET GESLOTEN DEUREN.

In een boek dat voor titel draagt: « De Duitsche spionnen in Engeland », uitgegeven te Londen, maakt M. William Le Queux eene gerucht makende rede bekend, uitgesproken door keizer Wilhelm, tijdens een geheimen raad te Potsdam gehouden in Juni 1908, korten tijd na de gelukkige proefnemingen met de Zeppelins.

Bleek maar beraden verscheen de kaiser in dien

raad, opgewonden en vermoeid, en hij sprak met eene aanvankelijk moeilijk verstaanbare stem, voor de weinige vertegenwoordigers der bondstaten en militaire oversten, die er tegenwoordig waren. Deze keizerlijke redevoering was niet tot openbaarmaking bestemd.

Er kwamen daar gedeelten in voor, die op de huidige gebeurtenissen een zonderling licht werpen. Wilhelm drukte zich als volgt uit:

« Dezen raad vereenigende, heb ik het bevel van God gevolgd. De Alvermogenende God is immer een groot en trouw bondgenoot der Hohenzollerns geweest. Na lange uren vurig bidden, is het licht eindelijk tot mij gekomen. Op het oogenblik bevinden wij ons voor de ernstigste crisis der gansche geschiedenis.

« Het misnoegen der massa's neemt onrustbaren-de afmetingen aan. Er zijn onloochenbare teekenen dat de ontevredenheid ook zelfs onder onze troepen toeneemt. Al onze inlichtingen stemmen overeen om ons aan te toonen, dat wij te strijden hebben tegen eene internationale revolutionnaire organisatie, waarvan het bekende doel is, altaar en troon omver te werpen.

« Maar wij beschikken nu over de wonderbare uitvinding waartoe graaf Zeppelin dank zij den Heer in staat is geweest te verwezenlijken, voor de glorie en de bescherming van ons geliefd vaderland. Door deze uitvinding heeft God de middelen tot mijne beschikking gesteld, Duitschland van zijne huidige moeilijkheden te verlossen, en eens en vooral het woord van onzen dichter tot waarheid te maken: « Deutschland über alles ! »

« Ja, mijnheeren, Duitschland boven alles in de wereld, de eerste mogendheid der aarde, zoowel in vredes- als in oorlogstijd, ziedaar de plaats die God mij bevolen heeft voor Duitschland te verwerven, met Zijne Almachtige hulp. En, in dit opzicht is mijn besluit onherroepelijk.

« Voorbereidingen zijn gemaakt, opdat een enkel woord voldoende zij, een Duitsch overweldigingsleger te vereenigen van eene sterkte, in staat het hoofd te bieden aan het leger, aan al de legers die Groot-Britannië ons kan tegenover stellen.

« Het is nog voorbarig een juist tijdstip vast te stellen voor den slag die zal geslagen worden, maar ik houd er aan u dit te zeggen: Wij zullen dien slag slagen, zoodra ik eene vloot Zeppelins van voldoen de grootte aan mijne beschikking zal hebben.

« Ik heb bevelen gegeven tot de snelle vervaardiging van nieuwe bestuurbare luchtschepen van het verbeterd Zeppelin-type, en, wanneer zij zullen gereed zijn, zullen wij de Engelsche eskaders in de Noordzee vernietigen, in den « Pas de Calais » en in den Atlantischen Oceaan. Niets op aarde zal daarna de ontschepping onzer troepen kunnen verhinderen, en niets zal hun zegetocht naar Londen kunnen stuiten.

« Gij wilt weten op welke wijze de eerste vijandelikheden zullen teweeg gebracht worden. Ik kan u op dit punt deze verklaring geven: wij zullen niet ver moeten zoeken naar eene gegronde reden om oorlog te voeren.

« Mijn spionnenleger, in Engeland en Frankrijk verspreid, in Noord- en Zuid-Amerika, en verder in alle streken der aarde waar de Deutsche belangen met eene vreemde mogeneheid in conflict kunnen komen, zal daarvoor al de gewenschte voorzorgen nemen.

« Van nu af regeer ik de Vereenigde Staten, waar ongeveer de helft der bevolking of Duitsch geboren of van Duitsche afkomst is, en waar drie miljoen kiezer mijne bevelen volgen bij de president-verkiezingen.

« Geen enkel Amerikaansch bestuur is opgewassen tegen den wil der Deutsche kiezers, die over de bestemming beschikken der groote republiek, aan de overzijde van den Oceaan. Maar, eerst en vooral moeten wij Engeland en Frankrijk verpletteren. Deze oorlog zal kort zijn, hevig en beslissend. Na de vernietiging der Engelsche vloot door onze Zeppelins, zullen wij geen enkelen ernstigen tegenstand in de Britsche eilanden ontmoeten, en wij zullen dan bijna met onze geheele macht in het hart van Frankrijk kunnen doordringen....»

Deze ophefmakende redevoering, die geheim was gebleven, was niettegenstaande sinds 1908 aan het « War Office » bekend.

De Rups en de Vlinder.

FABEL.

Toen 'k wandelen ging op zekren dag,
O luister naar hetgeen ik zag:
Een diertje klein, van elk veracht;
't Was zonder praal en zonder pracht.
't Kroop zoo ellendig in het gras,
Zoo machtloos traag. Ontloken pas,
Zou 't leven maar een enklen stond,
En ras vergaan op 't plekje grond
Waar 't was geboren. Vaal en mat
Van kleuren was 't; geen vleugels had 't
Om in een snelle vogelvlucht
Te zweven door de blauwe lucht.
Het was een rups !... 'k Heb toen gezeid,
Bij 't zien van deze ellendigheid:
« O schaamle rups, uw lage stand,
Is 't beeld van 't arme Belgenland,
In zijn rampzalig, droevig lot,
Waar in het stortte 't Deutsche rot.
Van aan de Maas tot aan de zee
Is 't zwarte puin, is 't eindloos wee !
Zijn schatten zijn geroofd, verbrand,
En dorstig heeft zijn mullig zand

Gedronken 't eigen kindrenbloed !
O haatlijk Duitsche slangenbroed !...
Onschuldig, duurbaar vaderland,
Gekneld in Duitschen slavenband,
Is 't mogelijk nog dat, lijk weleer,
Gij schitteren zoudt, vol glans en eer ? »

Zoo dacht ik treurig toen ik zag,
De rups die voor mijn voet daar lag.
Doch toen ik kwam daar kortis nadien,
O raad wat ik dan kreeg te zien :
Een vlugge vlinder, die gezwind
Daar fladderde, zoo wel gezind,
In 't lieve licht der zonne zacht.
Wat was hij mij een kleurenpracht
Van rood en geel en zwart dooreen !
Hij vonkelde als een edelsteen !...
Hij schoot omhoog, hij schoot omhoog,
Dat nauwelijks nog hem zag mijn oog.
Toen dacht ik, opgebeurd en blij :
« O bonte vlinder, vro en vrij,
O vlinder uit de rups geteeld,
Ge zijt mij nogmaals 't lieve beeld
Van Belgenland, dat, eens uit puin
Verheffend zijne fiere kruin,
Ontwaakt en opstaat en herleeft,
En weerom door de wereld zweeft,
En pralend over land en zee
Zijn driekleur baadt in zoeten vree
En vliegt, zoover men menschen kent,
Van 's wereldds één tot ander end,
En in zijn grootsche glorievaart,
Weer wordt het grootste volk der aard !... »

Verpletterd Belgenland schep moed :
De rups eens vlinder worden moet.

IN DE KAMER DER GEMEENTEN EN IN DEN
FRANSCHEN SENAAT.

TWEE HEUGLIJKE ZITTINGEN

DE VOORSTELLEN DER CENTRALE MOGENNHE-
DEN. — HET ANTWOORD VAN M. LLOYD GEOR-
GE. — EENE REDE VAN M. ASQUITH. — EENE
NIEUWE VERKLARING VAN M. BRIAND.

(Vervolg)

DE VERKLARING VAN M. ASQUITH.

Na Lloyd George neemt M. Asquith het woord.
Rechtstaande voor de bank der oppositie ver-
klaarde hij, dat zijn eersten plcht was Lloyd Geor-
ge van ganscher harte geluk te wenschen op het
oogenblik dat deze laatste den belangrijkste post
van het gouvernement aanvaardde.

Vervolgens zegde hij, het woord richtend tot de
vergadering op de bank der oppositie, dat hij het
inzicht niet had oppositie te maken. « Er is geene
oppositie, » zegde hij. Mijn eenige wensch is, al
mijne ondervindig aan de beschikking van het gou-
vernement te stellen. (Lev. toej.)

Hij ontkende dat het voorgaande gouvernement
zich zou bedrogen hebben in de krachtadige voort-
zetting van den oorlog. Het is mogelijk dat missin-
gen begaan zijn, zegt hij, maar er kan geen spraak
zijn van onverschilligheid of zwakte.

Eindelijk verklaarde M. Asquith dat de bondge-
nooten herstelling van het verleden eischen, en
waarborgen voor de toekomst. Indien de Duit-
schers geneigd zijn ons dit te schenken, dat zij het
zeggen.

« Wij die, voor het begin van den oorlog, onder-
handelingen voorgesteld hebben, vormen geen hin-
derpaal voor den vrede. Maar de voorgestelde on-
derhandelingen, op niets gegrond, kunnen tot niets
leiden. (Lev. toej.)

Nooit zullen wij onze groote offers, noch de tal-
rijke slachtoffers der Deutsche wreedheid vergeten,
op land en op zee.

IN DEN FRANSCHEN SENAAT.

EENE VERKLARING VAN M. BRIAND.

Parijs, 20 Dec. (Havas). — Antwoordende op
eene vraag van M. Tournon betreffende de Duitsche
vredesvoorstellen, verklaarde M. Briand :

Van het eerste oogenblik af, op de de eenvoudige
aanwijzing der dagbladen, hield ik er aan, aan de
Kamer mede te deelen, wat wij dachten over het-
geen ik eene lompe handeling beschouw.

Mijn woord beantwoordde aan het gevoelen van
al onze bondgenooten.

Sindsdien zijn in Italië en Rusland krachtadige
stemmen opgegaan om aan te toonen dat wij de
slachtoffers niet zijn.

Morgen zal het gezamenlijk antwoord gegeven
worden, dat op zuivere wijze zal doen kennen, dat
het onmogelijk is het voorstel der Centrale keizer-
rijken ernstig op te nemen.

Ik veroorloof mij, het werkelijk karakter van de
rede van von Bethmann-Hollweg aan te toonen.

Indien op het oogenblik dat Duitschland de
laatste reserven zijner bevolking oproept, waarop
het de bevolking van België en Polen wegvoerd, in-
dien op dit oogenblik, waarop het succes in het
Oosten behaald, het zeker was van de overwinning,
zou Duitschland dan dergelijk voorstel gedaan heb-
ben ?

Het is een valstrik en eene knoeierij.

Duitschland doorworsteld moeilijke uren. Onder-
werpen hebben plaats gehad in zijne openbare
mening. Wij hebben dezen oorlog niet gewild, zegt

het, hij is ons aan gedaan.

Op deze bekentenis is het antwoord gemakkelijk genoeg te geven. Het moet niet meer aangetoond worden, dat de bondgenooten tot op het laatste oogenblik alles in het werk gesteld hebben om den vrede te behouden, maar, daar de oorlog door de centrale mogendheden besloten was, wierpen zij er zich in, overtuigd van de overwinning. De Rijkskanselier durfde zelfs zeggen, dat hij papieren vonden kon verwaarloozen.

Dergelijke woorden kunnen niet uitgewischt worden. Duitschland zal de verantwoordelijkheid van den oorlog dragen.

Wanneer het komt zeggen : wij zijn overwinnaars en stellen den vrede voor, dan spreekt het onwaarheid. Eerst overwint het niet, en ziet zelfs geene overwinning in 't verschiets, anders zou zij die de wereld opleggen.

Deze vredeskreet is een kreet van zwakte en ook een kreet van list. Men zoekt er te vergeefs iets afdoende in. In de voorwaarden waarin deze voorstellen gedaan zijn, zijn zij nog een oorlogsdaad. De bondgenooten zijn vast besloten, het eenig passend antwoord daarop te geven.

Ons land werd niet gestoord door deze knoeierij; het beschouwt ze als eene uitdaging, en zegt dat het best te geven antwoord de zegepraal van gisteren aan Verdun is. (Toej.)

Het officieele antwoord der bondgenooten zal ons land waardig zijn. (Toej.)

VERTALING EENER STUDIE VAN DR GAETZE, LID VAN DE VEREENIGING DER GLASBLAZERS-PATROONS VAN DUITSCHLAND, VERSCHENEN IN DE WIRTSCHAFTS-ZEITUNG DER ZENTRAL MAECHTE NR. 40. 1916.

Na de bezetting van België heeft de burgerlijke keizerlijke administratie alles in het werk gesteld, om de Belgische ovens terug in werking te stellen, en, daar de Belgische glasnijverheid sindsdien eene voortbrengst heeft van 50 % van die in vredestijd, brengt zij daardoor meer voort dan Duitschland in vredestijd ooit fabriceerde.

Het sluiten der onzijdige markten voor de Belgische nijverheid was bijgevolg eene belangrijke zaak voor de Deutsche nijverheid, en die toestand is door de keizerlijke burgerlijke administratie erkend geworden.

Nochtans is het aan zekere Belgische glasblazerijen gelukt, dank aan de hulp hun door Deutsche kooplieden verleend, via Holland Belgische producten te verzenden naar markten, die voor hen gesloten waren.

De fabrieken van Midden- en Oost-Duitschland, die het meeste belang in de kwestie hadden, heb-

ben een verzoekschrift ingediend, ten einde het verbieden van elken in- en uitvoer te bekomen.

Het uitvoerverbod (der Belgische voortbrengselen) moet aan de (Deutsche) nijverheid de mogelijkheid van een noodig toezicht verzekeren; het in- en uitvoerverbod moet afdoende alle mogelijkheid afsnijden van verzendingen van Belgisch glas, naar neutrale landen, die niet kunnen gecontroleerd worden.

Het is te betreuren dat de Oostenrijksche nijverheid van vensterglas, die er niet in gelukt met eigen middelen te voldoen aan de eischeu der Balkanstaten, de voorkeur heeft gegeven aan de Belgische fabrieken, ten einde de Deutsche concurrentie van zijne vertierwegen te verwijderen.

Wij verwachten in de toekomst van het keizerlijk burgerlijk bestuur dat het de Oostenrijksche nijverheid niet meer zal aanmoedigen, met haar toelatingen te verstrekken tot uitvoer van Belgische producten.

De vraag naar photographie-glas, die als gevolg van den oorlog steeds grooter wordt, heeft er eenige vensterglas fabrieken toe gebracht, deze speciale fabricatie te ondernemen. Wat meer is, nieuwe fabrieken zijn tot stand gekomen. De verwijdering van Belgische en Engelsche concurrentie heeft tot hunne ontwikkeling bijgedragen.

Het spreekt van zelf dat de nieuwe fabrieken aan andere onkosten het hoofd te bieden hebben dan de reeds bestaande. De Deutsche fabrieken van photographieplaten, waarvan de bedrijvigheid in verhouding is tot hunnen fabricatieprijs, zouden, nu hersteld, het uitvoerverbod willen bekomen der Belgische photographieplaten.

Een uitvoerverbod is op het punt een einde aan de krachtsinspanning der Belgische photographieplaten-nijverheid te stellen, ten einde de Deutsche productie te beschermen.

Vriendenontmoeting

IN 'T NACHTEGALENPARK.

— Wat geluk u te ontmoeten. 't Is reeds eenige maanden geleden dat ik u nog gezien heb; hoe komt het toch, dat gij, de zoo wakkere en levendige Vlaamschgezinde strijder, u nu uit de beweging om ons zelfbestaan hebt teruggetrokken?

Waarlijk, uw gedrag verwondert mij, en ik kan niet vermoeden wat de oorzaak wezen mag van dien ommekeer. Nochtans twijfel ik geen oogenblik, of gij zijt en blijft toch steeds door en door Vlaming!. Waarom dit somber gelaat? Toe, zeg mij wat u grieft. Ik hoop toch dat onze oude vriendschap ongedeerd gebleven is?

— Spreken wij liever over ernstiger zaken dan over mijn somber gelaat en mijn te licht veronder-

stelde afwijking van de Vlaamsche beweging. Mijn gemoed heeft enkel rust noodig. Ik overweeg veel, zeer veel..

— Maar, beste Frans, gij onthutst mij !

— Noem mij als voorheen eenvoudig Sus, of Suske, gelijk ge wilt ; dit zal me nog toelaten aan den schoonen, gouden vreedstijd te denken.

— Ja, maar ik kan het niet verhelpen, dat die bloedige slachting nog steeds voortwoedt.

— Ik vraag u dat ook niet, maar wat men heden als Vlaamsche beweging uitricht is wel de verderfelijkste strijd, de nadeeligste kamp...

— Neen, Sus, ga zoo niet voort. Een vreemde invloed is vast de oorzaak uwer ongelukkige stemming.

— Gij noemt dit eene ongelukkige stemming. Gij die mij kent, die weet dat ik nooit opgehouden heb onze teergeliefde taal te verdedigen, die weet wat werk mij dit heeft gekost... Neen, Rik, verontwaardiging is de drijfveer mijner misnoegdheid. Men is bezig onze Vlaamsche belangen langzaam aan te dooden. Als gemeene kruipers wendt men zich tot de bezettende macht, onbewust voor de gevolgen, en beplijt de stichting der Vlaamsche Hoogeschool te Gent. De overweldiger, zeer tevreden over die handelwijze, sterft toe, tweedracht zal er uit voortvloeien, denkt hij, wat zijn oorlogstaktiek begint.

— Mis, Frans !

— Zoo denk ik over de doenwijze onzer heden-daagsche leiders. Daarbij, de bevolking zelf...

— Wat zou de bevolking ?

— Laat mij mijne meening uiten zooals ik dit vroeger deed, of zijt gij soms dwingeland geworden en...

— Gij gaat te ver, veel te ver. Uwe beweegredenen steunen op niets.

— Hoor eens, Rik, men heeft de baan, de welgemeende en rechte baan ontkloopen. Men heeft de grofste en domste fout begaan, die men denken kan. Onhandigen hebben het spel verbod, ziedaar wat ik er van denk.

— Verbod ?

— Ja, verbod. Geloof niet dat ge nog veel meer steun vinden zult dan ge nu hebt. Wantrouwen, onverschilligheid en haat is thans de ingehaalde oogst. Wat wij later ook uitrichten mogen, het blijft vast dat de oorlogsleiders der Vlaamsche beweging schandig werk hebben verricht, en daarbij onder den dekmantel van rechtsverdediging eene laagheid begaan, die niet meer uit te wisschen is.

— Die beweging heeft met den oorlog niets gemeens.

— Wat ! Gij durft... Weg met degenen die den vijand om recht verzoeken ! Weg met degenen die alle nationaliteitsgevoel vergeten om een recht te verkrijgen, zoo gezegd voor het volk, maar waar achter het gemeene lage egoïsme schuilt.

— Frans, toch, wat durft gij uiten !

— Enkel mijne meening, mijne innige overtuiging... Men spreke over onze Hoogeschool enkel tot ons wettig staatsbestuur.

En hij draait hem den rug toe.

Het Vlaamsch Manifest.

Een hoopje Vlamen die den Duitsch Verknocht zijn voor de duiten,
En dansen, op Berlijnsch bevel,
Zooals zij ginder fluiten,
Die hebben, — lachen Sie doch nicht !
Een Manifest aan 't Volk gericht !

't Is uit nu met ons Belgenland,
Zij hebben 't opgevouwen,
Zij zullen Vlaanderen eens voor goed
Zelfstandig op gaan bouwen,
Om ons daarna, met veel fatsoen,
Aan Moffrika cadeau te doen !

Het Merxemsch licht dat geestdrift zaait,
— Zoo spreekt hij van zijn eigen, —
De wijdberruchte dokter Borms
Zal dan zijn paart wel krijgen :
Die wordt voor 't minst, als 't goed vergaat,
Minister van den nieuwen Staat !

Ook Raf Verhulst die zal zijn deel
Wel weten los te maken.
Hij schreef OM NIET voor 't Vlaamsche Nieuws
Een drietal nieuwe draken...
Hij krijgt een jaargeld, zonder meer,
Want 't werken doet hem veel te zeer...

't Doctortje Jacob, die verkoos
Zijn bluf hier te verkoopen,
Veel liever dan als deserteur
In Holland rond te loopen,
Gaf van zijn staatkund' menig blijk...
Die wordt gezant bij 't Duitsche Rijk...

De snotjood die — zijn afkomst trouw —
Slechts werkt voor zilverlingen,
Zal, als 't zoover gekomen is
Zijn bloedgeld wel bedingen...
't Is hem gelijk wat hij ook wordt
Als men hem zaad in 't bakje stort !

En Adelfonsken Henderickx,
Dat nietig Vlaamsche puitje
Dat zich zoo groot waant als een os
Gaat 't riet in met een kluitje :
Hij wordt benoemd tot President
Van 't Nieuwe Vlaamsche parlement !

Ook Augusteyns... maar och ! 't is waar,
Zij zullen elk wat krijgen,
Den een wat méér, den ander min,
Elk zorg' maar voor zijn eigen,
Wie nu het hardst trekt aan het zeel,
Die krijgt allicht het grootste deel...

Zoo zou het zijn als 't goede recht
Het spel niet kwam verstoren,
Als Moffrika de baas hier bleef,
En België was verloren,
Als ieder Vlaming dacht als zij,
Als ieder stond in hunne rij...

Maar Vlamingen bij duizendtal
Zijn niet zoo plichtvergeten,
Zij zwijgen, ja, en laten doen,
Hun woede is nu verbeten...
Maar, eens de vrijheid weer in 't land
Dan gaat het tand om tand.

FLAMINGANT.

Allerlei.

De conservatieve bladen in Duitschland bevatten een betoog waarin zij trachten te bewijzen (op hunne manier natuurlijk) dat België zijn recht heeft verspeeld, en schrijven o. a. het volgende :

« Naar menschelijk en goddelijk recht kan België er geen aanspraak op maken, nu anders te worden behandeld dan als een overwonnen vijandelijken staat. »

Kras, niet waar ?

*
*
*

Reuter's agentschap verneemt van officieele zijde te Havre, dat de Deutsche gouverneur-generaal in België in zijn jongste besluit nopens het opbrengen eener hoogere oorlogsbelasting, welke de provinciale raden niet wilden aannemen, melding maakte van een wet, die in 1836 aangenomen werd, en die de Belgische regeering machtigde om, zoo noodig, koninklijke kommissarissen in plaats van de provinciale raden aan te stellen.

Nu blijkt dat de Duitschers, van deze wet partij trekkend, uit zich zelf commissarissen hebben benoemd, om de oorlogsbijdragen af te dwingen. Tevens zijn de banken gewaarschuwd, dat ze het vereischte bedrag moeten leveren.

Indien ze dat niet willen, zal op hun deposito's enz. beslag gelegd worden.

De Belgische minister van financiën is indertijd door de banken geraadpleegd ten aanzien van de betaling met schatkistobligaties, maar hij keurde dezen maatregel ten strengste af, als staande op één lijn met een Deutsche leening.

Wij spraken reeds vroeger over de Deutsche apotheek der Leopoldstraat. De reklaamvaas van de Pastillen Poncelet is uit de vitrien genomen. In den spiegel zag men nog te goed de letters prijken.

Nu staat de bruine gevlamde vaas in de kleine vitrien tegen de Japansche groene store... en alhoewel de letters niet meer te zien zijn, maakt de vaas toch reklaam voor de pastillen Poncelet, « les meilleures contre la toux. »

Gastvrije Inkwartiering.

Vrij naar het Fransch van DÉROULEDE.

« O, goede vrouw, wat doet gij nog ?
'k Heb 't warm genoeg, geloof mij toch !
Het vuur mag lager in de schouw,
Bewaar uw hout maar, arme vrouw,
Ik ben nu droog en niet meer koud. »
Doch zij wrijft streeleend zijne handen
En doet den haard nog feller branden :
— « Warm u, soldaatje, aan mijn hout ! »

« Maar vrouw, ik heb geen honger, nu,
Bewaar die hesp, dien wijn voor u ;
'k At soep met mijne kameraden,
Wilt gij dat ta elkleed wel laten ;
't Is veel te goed, te schoon voor mij ! »
Zij wil zich niet terecht doen wijzen
En biedt gulhartig hem de spijsen :
— « Verzaad u jongen, eet maar vrij ! »

« En dan die dekens, oudje lief,
Geeft gij mij al uw slaapgerief,
Uw stroozak om mij neer te strekken ?
Maar vrouw, gij zult mij moeten wekken,
Dan slaap ik als een prins, zoo zacht ! »
Doch zij : « Wil toch niet langer toeven
Gij zult uw rust zoozeer behoeven,
Slaap wel, soldaatje, goeden nacht ! »

« Vaarwel nu, oudje, 't a scheid komt !
Maar zie dan, ik sta gansch verstomd :
Wat doet toch zoo den ransel drukken
Dat 'k onder zijnen last moet bukken !
Waarom, o vrouw, bederft gij mij
Dat ik mijn moeder u moet wanen ? »
En zij — een glimlach door haar tranen : —
— « Mijn jongen is soldaat als gij ! »

Pak aan K...Yzer.

PROPAGANDAPENNING.

Voor onze jongens	fr. 0.50
Opdat Pietje de Dood eens met zijn sm.....	
keizerlijke teenen zou komen trekken	1.00
Omdat de Duitschers er niet zouden in gelukken ons uit te hongeren	1.00